

17. K vybraným otázkám obchodního zastoupení

Radek Ruban

ÚVODEM

Obchodní zastoupení není v tuzemské právní kultuře institutem nikterak novým. Navzdory tomu však bližší zkoumání tohoto smluvního typu zůstává stranou zájmu odborné veřejnosti. Do dnešního dne bylo v „českých právních vodách“ publikováno jen několik časopiseckých statí, které se obchodního zastoupení dotýkají;¹ nemluvě o úplné absenci monografie, která by tuto oblast komplexněji mapovala. Bylo by přitom mylné domnívat se, že nezájem doktríny je odrazem nezájmu praxe. Obchodní zastoupení není ani zdaleka smluvním typem, který by nebyl využíván. Tím spíše pak nezájem odborné veřejnosti překvapuje.

Abych nepříznivý trend alespoň v mezích vlastních možností zvrátil, dovoluji si nabídnout několik myšlenek a poznámek, které se obchodního zastoupení dotýkají. Nemám přitom v úmyslu zabývat se v parciálních otázkách ničím menším, než je bližší zkoumání tří vybraných okruhů dotýkajících se samotného vymezení tohoto smluvního typu. Ačkoli by se přitom mohlo zdát, že jde o téma vyčerpané, není tomu tak (o čemž vypovídá judikatura).²

Cílem této stati je tedy blíže analyzovat otázku vztahu tuzemské úpravy obchodního zastoupení k právu evropskému, zabývat se postavením

1 1) Černošlák, J. Obchodní zastoupení zahraničních osob v České republice. Právo a podnikání. 1993, č. 3. s. 25-28. 2) Bělohávek, A. Vzor smlouvy o obchodním zastoupení. Právní rozhledy. 1994, č. 5. s. 105-111. 3) Tomsa, M. Smlouva o obchodním zastoupení. Obchodní právo. 1994, č. 10. s. 2-10. 4) Švarc, Z. Měsíční smlouva, komisionářská smlouva, smlouva o zprostředkování, smlouva o obchodním zastoupení. Ekonomický a právní poradce podnikatele. 1995, č. 10, 11. s. 191-208. 5) Tomsa, M. Smlouva o obchodním zastoupení. Obchodní právo. 2001, č. 11. s. 2-10. 6) Němeček, P. Zamyšlení nad § 652 odst. 2 ObchZ a 55 ObčZ. Právní rozhledy. 2005, č. 12. s. 442-446. 7) Ducháček, L. Komparativní studie: Smlouva o obchodním zastoupení v české a německé právní úpravě. Právní rádce. 2010, č. 2. s. 14-21.

2 1) Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 23 Cdo 5186/2009 (nepublikované). 2) Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2012, sp. zn. 32 Cdo 4818/2010 (nepublikovaný). 3) Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 8. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2093/2009 (nepublikované). 4) Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2011, sp. zn. 23 Cdo 1877/2009 (nepublikované). 5) Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 8. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2093/2009 (nepublikované), resp. v téže věci usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 1. 2010, sp. zn. II. ÚS 3107/09 (nepublikované).

právnícké osoby coby obchodního zástupce, resp. v této souvislosti poukázat na úskalí požadavku nezávislosti. Text přitom nemá sloužit jako repetitorium dříve vyřčeného, nýbrž spíše jako počáteční nástin úvah a témat, o nichž v tuzemské právní nauce prozatím pojednáváno nebylo. Sluší se podotknout, že vzhledem k aktuálnímu vývoji právního řádu již zcela abstrahuji od úpravy obsažené v ObchZ a soustřeďuji se pouze na analýzu dotčených ustanovení NOZ.

(EURO)KONFORMNÍ VÝKLAD TUZEMSKÉ ÚPRAVY

Obchodní zastoupení je krom vnitrostátních předpisů normováno též komunitární, resp. unijní úpravou. Považuji tedy za vhodné tuto stať uvést pojednáním, které má objasnit, do jaké míry se obě úpravy překrývají, resp. jak dalece vykládat příslušné národní pojmy ve světle evropských předpisů.

Pro vymezení smluvního typu, ale i rozsahu aplikace komunitární, resp. evropské úpravy, je stěžejní definiční čl. 1 odst. 2 směrnice Rady o koordinaci právní úpravy členských států týkající se nezávislých obchodních zástupců (dále jen „směrnice“).³ Toto ustanovení vypočítává, kdo se pro účely směrnice obchodním zástupcem rozumí, resp. osobu obchodního zástupce v unijním rozměru definuje, čímž implicitně stanovuje, ke kterému okruhu subjektů má být harmonizace vztažena.

Jistá obtíž spočívá v tom, že národní úprava se s komunitárním vymezením osoby obchodního zástupce zcela neshoduje. Zatímco totiž směrnice hovoří o „[...] osob[ě], která je jako nezávislý zprostředkovatel trvale pověřena sjednávat prodej a nákup zboží pro jinou osobu [...] nebo sjednávat a uzavírat tyto obchody jménem a na účet zmocnítele [...]“⁴ nový občanský zákoník vnímá obchodního zástupce jako nezávislého podnikatele, který „[...] pro zastoupeného [dlouhodobě vyvíjí] činnost směřující k uzavírání určitého druhu obchodů zastoupeným nebo k ujednání obchodů jménem zastoupeného a na jeho účet [...]“⁵ Ve smyslu směrnice je tak obchodním zástupcem osoba, která trvale sjednává či jménem a na účet zastoupeného uzavírá obchody spočívající v prodeji a nákupu zboží, kdežto v mezích národní úpravy jsou obchodními zástupci pouze

3 Směrnice Rady ze dne 18. prosince 1986 o koordinaci právní úpravy členských států týkající se nezávislých obchodních zástupců (86/653/EHS), Úř. věst. L 382, 31. 12. 1986, s. 17-21.

4 Čl. 1 odst. 2 směrnice.

5 § 2483 odst. 1 NOZ.

podnikatelé, kteří však narozdíl od vymezení ve směrnici nejsou omezeni okruhem zprostředkovaných obchodů.

Dvojití vyvstalých otázek tedy je, (a) zda a případně též jak evropskou úpravu aplikovat na osoby, které sice naplňují všechny znaky obchodního zástupce stanovené směrnici, avšak ve vnitrostátním prostředí nejsou podnikateli, a v řadě druhé pak, (b) zda unijní právo aplikovat, resp. vnitrostátní úpravu vykládat eurokonformně, též ve vztahu k zástupcům, kteří zprostředkovávají či pro zastoupeného jeho jménem uzavírají obchody, jež nespočívají v prodeji a nákupu zboží.

(ad a) U prvé z nejasností je nezbytné se důkladněji zabývat tím, kdo je v tuzemském právním prostředí podnikatelem. Nový občanský zákoník tento termín vymezuje pomocí fikce, podle níž se za podnikatele považuje ten, „[k]do samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku [...]“,⁶ resp. pomocí vyvratitelné právní domněnky, v jejímž smyslu se má za to, že „[...] podnikatelem je osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle jiného zákona.“⁷

Dle důvodové zprávy k novému občanskému zákoníku se tím opouští „[...] dosavadní koncepce § 2 [ObchZ], opírající se jako o jednu z hlavních myšlenek, že podnikatelem je osoba nadaná podnikatelským oprávněním [a] jako základní kritérium [se stanovuje], že podnikatelem je ten, kdo provozuje podnikatelskou činnost, přičemž se vymezují charakteristické znaky této činnosti.“⁸ Ve vztahu k ust. § 421 odst. 2 NOZ se pak stanovuje, že „[...] v pochybnostech se [...] přisoudí vlastnost podnikatele vždy tomu, kdo disponuje příslušným podnikatelským oprávněním [přičemž toto] kritérium je [...] bráno pro oblast soukromého práva jako sekundární, protože zde rozhoduje především, jak se určitá osoba v právním styku fakticky chová.“⁹

Rozpor mezi vnitrostátním vymezením obchodního zastoupení a unijním vnímáním tohoto institutu je tedy pouze zdánlivý. Bude sice záležet na tom, jak výklad pojmu podnikatel zpřesní rozhodovací praxe českých soudů, lze však předpokládat, že ve valné většině případů obchodní zastoupení bude vykonáváno se záměrem činit tak za účelem dosažení zisku. Tím nastoupí

6 § 420 odst. 1 NOZ.

7 § 421 odst. 2 NOZ.

8 Důvodová zpráva k NOZ, s. 678.

9 Důvodová zpráva k NOZ, s. 679.

výše zmíněná fikce (§ 420 odst. 1 NOZ) a obchodní zástupce tak bude považován za podnikatele.

O naplnění dalších znaků podnikání, tj. o tom, že obchodní zástupce vykonává zastoupení na vlastní účet a odpovědnost (míněno ve vztahu k zastoupenému) se záměrem činit tak soustavně, přitom není třeba blíže pojednávat, neboť to vyplývá ze samé podstaty tohoto smluvního typu. Obdobně též nelze pochybovat o tom, že jde o činnost vykonávanou živnostenským způsobem, neboť obchodní zastoupení je provozováním živnosti dle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů.¹⁰ Nad to bude-li obchodní zástupce disponovat příslušným živnostenským oprávněním, nastoupí zmíněná vyvratitelná právní domněnka a status *podnikatele* tak bude založen též z tohoto titulu.

Je-li tedy odhlédnuto od zcela specifického (snad až teoretického) případu, v němž by obchodní zástupce zastoupení vykonával s absencí záměru činit tak za účelem dosažení zisku, k rozporu mezi směrnici a vnitrostátní úpravou nedochází.

(ad b) Poněkud komplikovanější je pak druhá z nastíněných otázek, a to zda unijní právo aplikovat na obchodní zástupce, kteří zprostředkovávají či pro zastoupeného jeho jménem a na jeho účet uzavírají obchody, jež nespočívají v prodeji a nákupu zboží, resp. zda je v těchto případech založena pravomoc Soudního dvora Evropské unie (dále jen „SDEU“).

Evropský soudní dvůr (dále jen „ESD“) se touto otázkou zabýval poprvé ve věci *Pace Airline Services v. Aerotrans Luftfahrtagentur GmbH*,¹¹ v níž obchodní zástupce zprostředkoval leteckou přepravu nákladů. V průběhu řízení ESD naznačoval extenzivní výklad, tj. že zprostředkování tohoto druhu obchodů by mělo být vnímáno jako zprostředkovávání nákupu a prodeje zboží.¹² Než však bylo vydáno rozhodnutí ve věci samé, spor skončil mimosoudní dohodou.

10 Jde o živnost volnou (obor č. 47: „Zprostředkování obchodu a služeb“).

11 *Pace Airline Services v. Aerotrans Luftfahrtagentur GmbH*, C-64/99.

12 Viz 1) Singleton, S. *Commercial agency agreements: law and practice*. 3. vyd. West Sussex : Bloomsbury Professional, 2010. s. 17. 2) Sidkin, S. *Goods v Services*. Fox Williams (Agent Law) [online]. 2004 [cit. 2013-10-26]. Dostupné z: <http://www.agentlaw.co.uk/site/briefing_notes/goods_v_services>.

Nepřímo pak ESD svůj postoj k řešení této otázky vyjádřil ve věci *Caprini v. Conservatore Camera di Commercio*.¹³ V tomto případě sice byla meritorně řešena zcela jiná záležitost, přestože však obchodní zástupce sjednával prodej reklamních prostor (tedy nikoli zboží), rozhodl ESD ve věci samé, a to aniž by se otázkou vlastní pravomoci blíže zabýval, čímž extenzivní výklad čl. 1 odst. 2 směrnice *de facto* potvrdil.

Poměrně překvapivě tedy v tomto kontextu vyznívá rozsudek ESD ve věci *Abbey Life Assurance v. Kok Theam Yeap*,¹⁴ který vyloučil aplikaci směrnice na obchodní zástupce zprostředkovávající základní finanční služby (životní, důchodové či zdravotní pojištění), a to právě proto, že jde o službu, nikoli prodej či nákup zboží. Nosným argumentem tohoto rozhodnutí byl historický výklad směrnice. Její návrh¹⁵ totiž vymezoval obchodní zastoupení výrazně širším způsobem, když podobně jako tuzemská úprava hovořil o „*sjednávání a uzavírání obchodních transakcí*“ (pozn. – překlad autor).¹⁶ Toto pojetí však do směrnice převzato nebylo a obchodní zastoupení bylo vymezeno úžeji (viz výše), což ESD vedlo k závěru, že směrnici na zprostředkování služeb aplikovat nelze.

Poslední z řady evropských rozhodnutí je rozsudek ESD ve věci *Poseidon Chartering v Marianne Zeeschip*,¹⁷ v němž si soudní dvůr ve sporu ze zastoupení při zprostředkovávání nájmu lodí otázku své pravomoci položil jako prejudiciální. Šlo přitom o výklad směrnice ve vztahu k nizozemskému právu, které podobně jako český právní řád vymezuje obchodní zastoupení jako zprostředkování či sjednávání a uzavírání jakéhokoli druhu obchodů (tedy i služeb).

Aniž by byly zpochybňovány výroky rozhodnutí *Abbey Life Assurance v. Kok Theam Yeap*, dovedl ESD svoji pravomoc. „*Pokud totiž vnitrostátní právní úprava přizpůsobí řešení situací [...] řešením upraveným právem*

13 Judgement of European Court of Justice, 6 March 2003, *Caprini v. Conservatore Camera di Commercio*, C-485/01, Reports of Cases 2003 I-02371.

14 Order of European Court of Justice, 6 March 2003, *Abbey Life Assurance v. Kok Theam Yeap*, C-449/01, OJ C 146, 21. 6. 2003, p. 13–14.

15 Proposal for a Council Directive to coordinate the laws of the Member States relating to (self-employed) commercial agents, OJ C 13, 18. 1. 1977, p. 2–10.

16 V anglické mutaci „[...] continuing authority for a fixed or indeterminate period to negotiate and/or to conclude an unlimited number of commercial transactions [...]“, v německé mutaci „[...]eine unbestimmte Vielzahl von Geschäften zu vermitteln oder [...] abzuschließen [...]“, atd.

17 Rozsudek ESD ze dne 16. 3. 2006, *Poseidon Chartering v Marianne Zeeschip*, C-3/04, Sbírka rozhodnutí 2006 I-02505.

Společenství [...], existuje jasný zájem Společenství na tom, aby se za účelem předejití budoucím rozdílným výkladům dostalo ustanovením nebo pojmům převzatým z práva Společenství jednotného výkladu, bez ohledu na podmínky, za kterých se mají uplatnit [...] V projednávaném případě, [tedy] ačkoli se otázky týkají smlouvy uzavřené se zprostředkovatelem pověřeným sjednat smlouvu o poskytnutí služby, a nikoli smlouvu o prodeji nebo nákupu zboží a ačkoli směrnice tedy neupravuje přímo danou situaci, nic to nemění na tom, že provedením ustanovení směrnice do vnitrostátního práva se vnitrostátní zákonodárce rozhodl uplatnit stejné zacházení na uvedené dva typy situací.“¹⁸

Tento závěr se pak zdá být pragmatickým řešením vzniklých obtíží, neboť si lze jen stěží představit, že by byl totožný zákonný text vykládán dvojím způsobem v závislosti na předmětu smlouvy. V některých případech by bylo navíc podobné oddělení vnímání výkladu právní úpravy obchodní zastoupení, resp. řešení otázky pravomoci SDEU, takřka neproveditelné. Obchodní zástupce totiž mnohdy zprostředkovává obojí, jak nákup či prodej zboží, tak poskytnutí služeb s tím spojených (například dodávky hardwaru spojené s instalací softwaru).

Jistou paralelu lze ve vztahu k evropskému právu nalézt na národní úrovni v otázce, (i) zda vykládat totožnou textaci právního předpisu přijatého před vstupem České republiky k harmonizaci české právního řádu souladně s *acquis communautaire* od samého počátku existence takové právní normy;¹⁹ (ii) či zda začít tentýž právní předpis (aniž by došlo ke změně textace) vykládat eurokonformním způsobem až od okamžiku přistoupení České republiky k Evropskému společenství.²⁰ Logický a preferovaný se z mého pohledu jeví být prvý z uvedených přístupů.

Co se vztahu vnitrostátní a evropské úpravy obchodního zastoupení týče, hodnotím tedy řešení přijaté ESD za vhodný kompromis, který je logickým vyústěním vzniklých peripetií.

PRÁVNICKÁ OSOBA JAKO OBCHODNÍ ZÁSTUPCE

Dalším z témat, které v tuzemské právní nauce v souvislosti s obchodním

18 Ibid, bod. 16, 17.

19 Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 3. 2007, sp. zn. 29 Odo 1332/2005 (nepublikované).

20 Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. 6 As 57/2006 (nepublikovaný).

zastoupením doposud otevřeno nebylo, je řešení toho, zda obchodním zástupcem může být též právnická osoba.

Ust. § 2483 odst. 1 NOZ na zástupce v tomto směru žádné kvalitativní požadavky neklade. Též v celkovém kontextu nové právní úpravy, v níž není vyloučeno ani to, aby se právnická osoba stala statutárním orgánem jiné právnické osoby,²¹ lze předpokládat, že právnická osoba, která je *podnikatelem* (viz výše), obchodním zástupcem být může. Tento závěr je přitom ve shodě s náhledy zahraničních doktrín²² a zahraniční judikatury,²³ které postavení obchodního zástupce připouští též u právnických osob.

Pravděpodobně jediným argumentem, který by mohl stát proti tomuto pojetí, je fakt, že ust. § 2514 odst. 2 NOZ a čl. 17 odst. 4 směrnice hovoří o *smrti, resp. úmrtí* obchodního zástupce, aniž by (rozdílně například od ust. § 2441 NOZ či někdejšího § 575 odst. 3 ObchZ) blíže řešily zánik právnických osob.

Obdobně však také ust. § 33b odst. 1 písm. b) ObčZ zánik zmocněných právnických osob ve vztahu k zániku plné moci blíže neupravovalo. Konstatováno bylo pouze, že „[p]lná moc zanikne [...] zemřeli zmocněnec.“²⁴ V doktríně přitom nepanovalo nejmenšího sporu o výkladu tohoto ustanovení v tom smyslu, že plná moc u právnických osob zaniká též zánikem právnické osoby.

Shodně též u obchodního zastoupení nemám za to, že by textace ust. § 2514 odst. 2 NOZ, resp. čl. 17 odst. 4 směrnice právnické osoby z okruhu subjektů, jež mohou být obchodním zástupcem, vylučovala. Byť tato ustanovení zcela zjevně dopadají pouze na osoby fyzické, přikláním se k jejich analogickému použití též ve vztahu k osobám právnickým; tj. k výkladu, který nepřipustí zánik práva na odměnu zánikem právnické osoby (obchodního zástupce). Z hlediska trvání tohoto práva je přitom podle mého mínění zcela nerozhodné, zda právnická osoba (obchodní

21 Viz § 154 NOZ.

22 Viz např.: 1) Singleton, S. Commercial agency agreements: law and practice. 3. vyd. West Sussex : Bloomsbury Professional, 2010. s. 8-9. 2) Hopt, K. J. Handelsvertreterrecht : §§ 84-92c, 54, 55 HGB mit Materialien. 4., neubearb. und erw. Aufl. München : Verlag C. H. Beck, 2009. s. 17-18.

23 Viz např. 1) Court of Appeal (Civil Division), Mercantile International Group plc v Chuan Soon Huat Industrial Group Ltd [2002] EWCA Civ 288. 2) Oberlandesgericht Hamburg, Entscheidung vom 6. März 1998-11, U 94/97.

24 § 33b odst. 1 písm. d) ObčZ.

zástupce) zanikla s právním nástupcem, nebo bez něj.

NEZÁVISLOST OBCHODNÍHO ZÁSTUPCE

V kontextu závěrů předchozí části této stati se pak jeví velmi zajímavé též bližší zkoumání předpokladu *nezávislosti* obchodního zástupce.

Příčinou požadavku nezávislosti obchodního zástupce byl záměr vyloučit z dosahu směrnice zaměstnance zastoupeného, tj. osoby vykonávající „*obchodní zastoupení*“ jako závislou práci. Obdobně pak bylo postupováno též ve vztahu (i) k osobám, které jsou oprávněny jako orgán zavazovat společnost nebo sdružení, (ii) ke společníkům, kteří jsou právně zmocněni zavazovat ostatní společníky, jakož i (iii) k nuceným správcům, likvidátorům nebo správcům konkurzní podstaty;²⁵ tedy obecně ve vztahu k členům vnitřních orgánů právnické osoby, kteří ji mohou zavazovat navenek.

Transpozice však v tomto bodě neproběhla zcela pregnantně. Směrnice v rámci definičního vymezení obchodního zastoupení stanovuje, že výše uvedený okruh osob se za obchodní zástupce „*nepovažuje*“, tedy že tyto osoby z titulu svých členství ve vnitřních orgánech právnické osoby obchodními zástupci nejsou. Tím se však ve směrnici per se nevylučuje souběh výkonu těchto funkcí s obchodním zastoupením.

Tuzemská právní úprava oproti tomu stanovuje, že „[o]bchodním zástupcem právnické osoby nemůže být osoba, která může zavazovat zastoupeného nebo osobu, s níž má být obchod uzavřen, jako člen jejího orgánu, ani nucený správce právnické osoby nebo insolvenční správce.“²⁶ U okruhu těchto osob je tedy nad rámec evropských požadavků souběh členství ve vnitřních orgánech právnické osoby a obchodní zastoupení pod pohružkou zdánlivosti zcela vyloučen. To samo o sobě pravděpodobně nečiní větší obtíže ve vztahu k osobám fyzickým. Tam, kde však bude obchodním zástupcem osoba právnická, již jisté výkladové obtíže nastat mohou.

Podobně jako u fyzických osob nebude větší rozepře o tom, že je-li právnická osoba členem orgánu jiné právnické osoby, který tuto druhou právnickou osobu zavazuje vůči třetím osobám, je zakázáno, aby se tato prvá právnická osoba stala obchodním zástupcem právnické osoby

25 Čl. 1 odst. 3 směrnice.

26 § 2484 NOZ.

druhé. Je však otázkou, zda se tento zákaz vztahuje též na členy (zejména statutárních) orgánů této druhé právnické osoby, resp. do jaké míry tento zákaz aplikovat v rámci podnikatelských seskupení.

Pro řešení těchto úvah je po mém soudu stěžejní teleologický výklad. Účelem ust. § 2484 NOZ je zabránit tomu, aby členové orgánů právnických osob byli s obchodními zástupci zaměňováni a potenciálně se tak dovolávali právních norem, které jsou ustanoveny k ochraně obchodního zástupce. V případě restriktivního výkladu, tedy pokud by byl zákaz obchodního zastoupení vztážen pouze k právnickým osobám, které mohou zavazovat zastoupeného nebo osobu, s níž má být obchod uzavřen, by však tento účel naplněn nebyl.

Celou situaci lze ilustrovat na následujícím příkladu: (i) Není sporu o tom, že fyzická osoba A, která je statutárním orgánem právnické osoby B, nemůže být obchodním zástupcem právnické osoby B. (ii) Není rovněž sporu o tom, že ani právnická osoba A, která je statutárním orgánem právnické osoby B, nemůže být obchodním zástupcem právnické osoby B. (iii) Pokud by však *ceteris paribus* bylo připuštěno, aby obchodním zástupcem osoby B mohla být osoba C, která je současně členem statutárního orgánu A, došlo by fakticky k pouhému obcházení zákazu založenému ust. § 2484 NOZ.

Osoba, která by vykonávala funkci v orgánech zastoupeného, jež jsou oprávněny zastoupeného zavazovat, by se totiž sice nemohla stát obchodním zástupcem přímo, mohla by však založit novou právnickou osobu, která by již obchodním zástupcem zastoupeného být mohla. Neadekvátnost tohoto výkladu je pak podtržena dikcí ust. § 154 NOZ, které stanoví, že „[j]e-li členem voleného orgánu právnické osoby jiná právnická osoba, zmocní fyzickou osobu, aby ji v orgánu zastupovala, jinak právnickou osobu zastupuje člen jejího statutárního orgánu.“²⁷

Mám tedy za to, že pro řešení dané otázky je nezbytné použít argumentu a fortiori. Tedy pokud „[o]bchodním zástupcem právnické osoby nemůže být osoba, která může zavazovat zastoupeného nebo osobu, s níž má být obchod uzavřen, jako člen jejího orgánu, ani nucený správce právnické osoby nebo insolvenční správce [...]“,²⁸ nemůže být obchodním zástupcem tím spíše ani jiná osoba, která je jako člen orgánu osoby první, oprávněna tuto první osobu zavazovat. Zákaz souběhu výkonu funkce v orgánech, které

zastoupeného mohou zavazovat, s obchodním zastoupením téže osoby je tedy de lege lata nutné vykládat extenzivně, tj. nikoli pouze ve vztahu k samotným právnickým osobám, které jsou členy těchto orgánů, nýbrž také k členům orgánů těchto právnických osob, atd. O podnikatelských seskupeních je pak nutné uvažovat obdobně.

ZÁVĚREM

Co do vztahu tuzemské úpravy obchodního zastoupení k právu evropskému, je v otázce vymezení subjektů, jež se mohou stát obchodními zástupci, možno jako první dílčí závěr konstatovat, že k rozporu mezi unijním právem a tuzemskou právní úpravou nedochází. O poznání komplikovanější je pak řešení otázky aplikace unijního práva na obchodní zástupce, kteří zprostředkovávají jiné obchody, než prodej a nákup zboží. Zde z evropské judikatury vyplývá, že rovněž v těchto případech by vnitrostátní úprava měla být vykládána v souladu se směrnicí, resp. že též v těchto případech může SDEU realizovat řízení o předběžné otázce.

Jako druhý dílčí závěr je možné konstatovat, že platná právní úprava nebrání tomu, aby obchodními zástupci byly právnické osoby.

Ve vztahu k aplikaci požadavku nezávislosti obchodního zástupce je pak třetím dílčím závěrem, že zákaz, který z okruhu možných obchodních zástupců právnické osoby vylučuje subjekty, jež jsou oprávněny za tuto právnickou osobu coby členové jejích orgánů jednat navenek, je nutné vykládat extenzivně. Tj. v případě, kdy je členem orgánu právnické osoby jiná právnická osoba, tento zákaz nepoužít pouze na onu druhou právnickou osobu jako celek, nýbrž též na subjekty, jež jsou oprávněny za tuto druhou právnickou osobu jako členové jejích orgánů jednat navenek.

27 § 154 NOZ.

28 § 2484 NOZ.

VZOR CITACE:

Hurychová, K. (ed.). Postavení podnikatele v závazkověprávních vztazích.
Praha: VŠEHRD, 2014, 321 s., ISBN 978-80-85305-49-4

PODĚKOVÁNÍ

Tato kolektivní monografie vznikla za finanční podpory programu rozvoje vědních oblastí na Univerzitě Karlově, P05 - Soukromé právo XXI. století. Autoři za tuto podporu děkují.

Kapitoly 3., 12., 16. a 19. vznikly v rámci programu rozvoje vědních oblastí na Univerzitě Karlově, P05 - Soukromé právo XXI. století.

Kapitola 8. vznikla v rámci specifického vysokoškolského výzkumu Univerzity Karlovy v Praze č. 260004/2014 („Rekodifikace obchodního práva a mezinárodního práva soukromého v evropském kontextu“).

Kapitola 4. vznikla za podpory Agentúry na podporu výskumu a vývoja Slovenské republiky (APVV) na základě smlouvy č. APVV-0518-11.

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Postavení podnikatele v závazkověprávních vztazích / Hurychová Klára (ed.). -- Vyd. 1.
-- Praha : Všeřrd, 2014. -- x, 321 s.

ISBN 978-80-85305-49-4 (váz.)

658.114-051 * 347.72 * 347.4 * (437.3) * (437.6)

- podnikatelé -- Česko
- podnikatelé -- Slovensko
- obchodní společnosti -- Česko
- obchodní společnosti -- Slovensko
- závazky -- Česko
- závazky -- Slovensko
- kolektivní monografie

347 - Soukromé právo [16]

Postavení podnikatele v závazkověprávních vztazích

Recenzenti Doc. JUDr. Kristián Csach, Ph.D., LL.M., prof. JUDr. Karel Marek, CSc.

Vydává nakladatelství Spolek českých právníků Všeřrd,

Nám. Curieových 7, 116 40 Praha 1, v roce 2014

Vydání první, náklad 300 kusů

Sazba a grafická úprava obálky Jozef Lucák

Tisk tiskárna powerprint s.r.o.

ISBN 978-80-85305-49-4